

УДК 336.1

Гончаренко Ярослав
Інвестицій аналітик Capital Times
yaroslav.honcharenko95@gmail.com

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ФОРМА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

В Україні державно-приватне партнерство визнано важливим інструментом для реалізації проєктів, спрямованих на розвиток країни [1]. У контексті повномасштабної війни, що веде Росія проти України, нагальною необхідністю стає зміцнення співробітництва між приватним сектором і державою. Це сприятиме ефективному поєднанню комерційних інтересів бізнесу з проблемою вирішення інвестиційно-інноваційних проєктів, що є виключно важливими для національної безпеки та військово-економічної стійкості країни.

Незалежно від активної фази війни, державно-приватне партнерство залишається актуальним інструментом. Навіть більше, воно відіграє ключову роль у Плані модернізації України, який був представлений Прем'єр-міністром України на Міжнародній конференції з питань відновлення України (URC 2022) у місті Лугано, Швейцарія 4-5 липня 2022 року [2]. З урахуванням військової агресії Російської Федерації станом на 17 травня 2023 року, інфраструктура України зазнала прямих збитків на суму 147,5 мільярда доларів США [3]. Тому залучення приватного капіталу для відновлення інфраструктури є правильним кроком.

Законодавством України «Про державно-приватне партнерство» визначено широкий перелік сфер, в яких може здійснюватися державно-приватне партнерство. Цей перелік охоплює різноманітні галузі, що забезпечують розвиток інфраструктури, енергетики, транспорту, охорони здоров'я, соціального забезпечення та багато інших. Проте, варто зауважити, що вказані сфери не є вичерпними, і можливість застосування державно-приватного партнерства може

розглядатися й в інших галузях за рішенням державного партнера. Цей механізм сприяє залученню приватного капіталу та професійного досвіду, що сприяють реалізації проєктів та сприяють розвитку економіки України [1].

Проаналізувавши реалізацію проєктів державно-приватного партнерства протягом 10 років (2013-2022), можна спостерігати стійку тенденцію позитивної динаміки зростання кількості таких проєктів. Загальна кількість проєктів державно-приватного партнерства з 2013 по 2022 роки зростає з 159 до 193, що відповідає тенденції позитивного кількісного зростання. У 2013 році було реалізовано 159 проєктів, а в 2022 році ця кількість збільшилася до 193. Однак, зауважимо, що темпи зростання кількості проєктів у 2021 та 2022 роках знизилися, оскільки з 192 проєктів у 2020 році досягнуто незначне збільшення до 193 проєктів у 2022 році.

Додатково, важливо зазначити, що деякі проєкти не реалізуються (162 проєкти) або призупинені через збройну агресію Російської Федерації (13 проєктів). Зокрема, у 2022 році лише 18 проєктів з 193 (менше 10 %) були успішними. Це свідчить про те, що більшість угод завершилися невдачею через значні збитки та порушення контрактів. Основна проблема полягає не в кількості укладених угод між державними та приватними учасниками, а в їхній результативності та ефективності виконання.

Згідно з законодавством, етап підготовки до реалізації проєкту державно-приватного партнерства зазвичай триває близько 1,5-2 років. Проте в поточній ситуації у нас недостатньо часу. Тому існуючий Закон «Про державно-приватне партнерство» потребує максимальної адаптації до сучасних реалій і внесення відповідних змін, оскільки він не передбачає застосування умов воєнного стану [4; 5; 6; 7].

Враховуючи реалії, державно-приватне партнерство потребує більш радикальної реформи, щоб стимулювати приватних партнерів до участі в проєктах ДПП в країні у стані війни. Це можна досягти шляхом максимального спрощення існуючих процедур та державних гарантій щодо інвестицій приватних партнерів. Національна інвестиційна рада при Президенті України запропонувала нову

реформу ДПП [1], метою якої є пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництво нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту №7508 [8], який є основою для цієї реформи, основні нововведення включають:

- спрощення процедури підготовки проєктів ДПП, зокрема для проєктів з відновлення інфраструктури та «малих проєктів» з очікуваною вартістю об'єкта до 5 382 000 євро.

- впровадження електронної торгівельної системи за стандартами ЄС для проєктів ДПП.

- встановлення типових кваліфікаційних вимог до претендентів на однотипні галузеві проєкти.

- розширення сфери застосування державно-приватного партнерства, зокрема в сфері безпеки і оборони [8].

Додатково, представлено пов'язані проєкти № 7537, що стосуються розширення відповідальності за порушення законодавства під час планування і забудови територій, та № 7538, що спрямовані на вдосконалення мех.

Законопроект № 7508 вносить зміни в загальні положення щодо державно-приватного партнерства. За чинною редакцією Закону України «Про державно-приватне партнерство», формами здійснення ДПП вважаються концесійний договір, договір управління майном, договір про спільну діяльність та інші договори. Законопроект № 7508 пропонує визначити концесійний договір та договір державно-приватного партнерства як форми здійснення ДПП.

Пропозиція, запропонована в чинній редакції закону, є загальною, оскільки не містить вичерпного переліку форм. З міжнародної практики відомо, що договори ДПП категоризуються залежно від предмету договору та функцій приватного партнера, наприклад, проєктування, будівництво, фінансування, обслуговування та управління [9]. Тому немає необхідності передбачати перелік договірних форм здійснення ДПП в законі, але варто включити загальне положення про предмет договору ДПП та ознаки, згідно з якими відповідний договір вважатиметься формою здійснення ДПП.

Загалом, спрощення процедур державно-приватного партнерства (ДПП) дійсно сприятимуть скороченню часу, необхідного для визначення приватного партнера та укладання договору в рамках окремих проєктів ДПП. Це має велике значення, особливо з урахуванням масштабів потреби відновлення інфраструктури та швидкості такого відновлення. Згідно з авторами законопроєкту № 7508, для проєктів відновлення та «малих» проєктів можна скоротити строк реалізації з 18-24 місяців до 10-12 місяців. Певними позитивними заходами в цьому напрямку є стандартизація підходів до окремих проєктів, підготовка рекомендацій щодо конкурсної документації та використання електронної торгівельної системи, що підвищить прозорість процедури.

Проте, важливо розуміти, що всі ці заходи є лише початковим кроком і вимагають подальших досліджень та реформ для забезпечення ефективного використання партнерства з українськими органами влади та бізнес-структурами. Для досягнення цілей, таких як поліпшення бізнес-клімату та залучення інвестицій, необхідні подальші зусилля у вдосконаленні законодавства та створенні сприятливих умов для розвитку ДПП в Україні. Тільки через такі реформи ми зможемо досягти відновлення та сталого економічного зростання нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Про державно-приватне партнерство. Закон України від 1 липня 2010 року. Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
2. Янченко Г. Реформа ДПП або як долучити бізнес до модернізації країни. *Державно-приватне партнерство в Україні*. Електронний ресурс. URL: <https://ppp-ukraine.com/?p=265>
3. Інститут Київської школи економіки (KSE Institute). \$147.5 млрд – загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну на квітень 2023 року. Електронний ресурс. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/147-5-mlrd-zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-na-kviten-2023-roku/>

4. Реалізація проєктів державно-приватного партнерства в Україні. ДПП як механізм ефективного співробітництва між державою та приватними партнерами у галузі інфраструктури. Київ, жовтень 2017. Електронний ресурс. URL:

<https://mtu.gov.ua/files/Посібник%20Реалізація%20ДПП%20в%20Україні.pdf>

5. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки. Електронний ресурс. URL:

http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf

6. Концесія: усі «за» і «проти» державно-приватного партнерства. Економічна правда. Електронний ресурс. URL:

<https://www.epravda.com.ua/publications/2020/03/5/657701/>

7. Стан здійснення ДПП в Україні. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Електронний ресурс. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>

8. Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України»: № 7508. Електронний ресурс. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1387393>

9. PPP Reference Guide. 2017. 238 p. Електронний ресурс. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/600511468336720455/pdf/903840PPP0Refe0Box385311B000PUBLIC0.pdf>